

Brüssel, 6.4.2016
COM(2016) 196 final

2016/0105 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

**millega muudetakse määrust (EL) 2016/399 riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi
kasutamise osas**

{SWD(2016) 115 final}

{SWD(2016) 116 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANeku TAUST

Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Käesoleva ettepaneku eesmärk on muuta Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määrust (EL) 2016/399, mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju (Schengeni piirieeskirjad)¹. Ettepanud muudatused tulenevad kavandatud riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomisest, mille kohta esitatakse samal ajal ka seadusandlik ettepanek.

Komisjon esitas 2013. aasta veebruaris e-piiride paketi, mis koosneb kolmest ettepanekust: 1) määrus, millega luuakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem Schengeni alale reisivate kolmandate riikide kodanike riiki sisenemise ja riigist lahkumise aja ja koha registreerimiseks, 2) määrus, millega luuakse registreeritud reisijate programm kolmandate riikide kodanikele, kes on eelkontrolli läbinud, et võimaldada neile lihtsustatud piirikontrolli liidu välispiiril, 3) määrus, millega muudetakse Schengeni piirieeskirju, et võtta arvesse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi ning registreeritud reisijate programmi loomist².

Vahepeal on komisjon otsustanud:

- muuta oma 2013. aasta ettepanekut määruse kohta, millega luuakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem;
- muuta oma 2013. aasta ettepanekut määruse kohta, millega muudetakse Schengeni piirieeskirju, et lisada tehnilised muudatused, mis tulenevad uuest ettepanekust määruse kohta, millega luuakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem;
- võtta tagasi oma 2013. aasta ettepanek määruse kohta, millega luuakse registreeritud reisijate programm.

Selle otsuse põhjusi selgitatakse lähemalt riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomist käsitleva ajakohastatud seadusandliku ettepaneku seletuskirjas ning sellele ettepanekule lisatud mõjuhinnangus.

Käesoleva ettepanekuga asendatakse seega 2013. aasta ettepanek³ ja lisatakse Schengeni piirieeskirjadesse tehnilised muudatused, mis tulenevad uuest ettepanekust määruse kohta, millega luuakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem. Eelkõige nähakse ette kolmandate riikide kodanike sisenemiskeeldude registreerimine riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis, riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi varumenetluste uued elemendid ning riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi ja viisainfosüsteemi (VIS) koostalitlusvõime. Sellega võetakse uues ettepanekus arvesse nõukogus ja Euroopa Parlamendis peetud läbirääkimiste tulemusi.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määrus 2016/399, mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju (Schengeni piirieeskirjad) (kodifitseeritud tekst) (ELT L 77, 23.3.2016, lk 1).

² Vastavalt COM(2013) 95 final, COM(2013) 97 final ja COM(2013) 96 final.

³ COM(2013) 96 final.

Kuna riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutuselevõtuga kaasneb tembeldamisnõude kaotamine, annab see võimaluse automatiseerida piirikontrollitoimingud lühiajalise riigis viibimise loa saanud (ja võimalik, et ka ringreisiviisat⁴ omavate) kolmandate riikide kodanike puhul. Automaatsete piirikontrollisüsteemide kasutamise tingimused on siiski erinevad, oleneb reisijate kategooriast (ELi/EMP/Šveitsi kodanikud, elamisloakaarti omavad kolmandate riikide kodanikud, elamisluba või pikaajalist viisat omavad kolmandate riikide kodanikud või lühiajalise riigis viibimise loa saanud kolmandate riikide kodanikud) ja iga menetlust reguleeritakse eraldi.

Üldine taust

Üldist tausta kirjeldatakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomist käsitleva seadusandliku ettepaneku seletuskirjas ning sellele ettepanekule lisatud mõjuhinnangus.

Kehtivad õigusnormid

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määrus (EL) 2016/399, mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju (Schengeni piirieskirjad), ja 14. juuni 1985. aasta Schengeni lepingu rakendamise konventsioon.

Tuleb arvesse võtta, et komisjon esitas 15. detsembril 2015 ettepaneku, millega muudetakse Schengeni piirieskirju seoses asjaomastes andmebaasides tehtavate kontrollide tugevdamisega välispiiridel⁵. Selle teksti üle peetavad läbirääkimised mõjutavad käesolevat ettepanekut, seega tuleks läbirääkimistel pöörata erilist tähelepanu nende kahe ettepaneku vahel vajaliku koostoime tagamisele.

2. HUVITATUD ISIKUTEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

Huvitatud isikutega konsulteerimise ja mõju hindamise tulemusi kirjeldatakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomist käsitleva seadusandliku ettepaneku seletuskirjas ning sellele ettepanekule lisatud mõjuhinnangus.

3. ETTEPANEKU ÕIGUSLIK KÜLG

Kokkuvõte

Peamised ettepanekud muudatused käsitlevad järgmist:

⁴ Juhul kui võetakse kasutusele ringreisiviisa vastavalt komisjoni ettepanekule Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse kohta, millega võetakse kasutusele ringreisiviisa ja muudetakse Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni ning määrusi (EÜ) nr 562/2006 ja (EÜ) nr 767/2008 [COM(2014) 163 final].

⁵ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 562/2006 seoses asjaomastes andmebaasides tehtavate kontrollide tugevdamisega välispiiridel, COM(2015) 670 final.

- täiendavad mõisted: riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem, iseteenindussüsteem, e-värv ja automaatne piirikontrollisüsteem (artikkel 2);
- kolmandate riikide kodanikud, kelle andmed sisestatakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi, ja erandid (artikkel 6a);
- elektroonilist andmekandjat sisaldava reisidokumendi kiibi autentsuse kontroll (artikli 8 lõige 2)⁶;
- riiki sisenevate ja riigist lahkuvate kolmandate riikide kodanike reisidokumentide kehtivuse kontroll asjaomastes andmebaasides ja eelkõige Schengeni infosüsteemis (SIS), Interpoli varastatud ja kaotatud reisidokumentide andmebaasis ja siseriiklikes andmebaasides, mis sisaldavad teavet varastatud, õigusvastaselt omandatud, kaotatud ja kehtetuks tunnistatud reisidokumentide kohta. Kui selliste isikute reisidokumendi kiibile on salvestatud näokujutis, siis salvestatud näokujutise kontroll, välja arvatud nende kolmandate riikide kodanike puhul, kelle riiki sisenemine või riigist lahkumine tuleb riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreerida (artikli 8 lõike 3 punkti a alapunkt i ja punkti g alapunkt i);
- riiki sisenevate kolmandate riikide kodanike elektroonilist andmekandjat sisaldavate elamislubade kiibile salvestatud andmete autentsuse kontroll ning elamislubade ja pikaajaliste viisade kehtivuse kontroll Schengeni infosüsteemis ja muudes asjaomastes andmebaasides (artikli 8 lõike 3 punkti a alapunkt ii);
- riiki siseneva ja riigist lahkuva lühiajalise riigis viibimise loa saanud {või ringreisiviisat omava} kolmanda riigi kodaniku isikusamasuse kontroll ja/või tuvastamine, tehes selleks päringuid riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis ning vajaduse korral viisainfosüsteemis (VIS) (artikli 8 lõike 3 punkti a alapunkt iii ja punkti g alapunkt iv);
- isiku riiki sisenemisel ja riigist lahkumisel riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi abil selle kontrollimine, kas kolmanda riigi kodanik on juba ületanud liikmesriikide territooriumil maksimaalset lubatud viibimise aega, ja isiku riiki sisenemisel riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi abil selle kontrollimine, kas ühekordset või kahekordset viisat omavate kolmandate riikide kodanikud on kinni pidanud lubatud sisenemiste maksimumarvust (artikli 8 lõike 3 punkti a alapunkt iii a, punkti g alapunkt v ja punkti h alapunkt ii);
- viisaomanike [või ringreisiviisa omanike] riiki sisenemisel viisa[/ringreisiviisa] autentsuse, territoriaalse ja ajalise kehtivuse ning staatuse kontroll VISis (artikli 8 lõike 3 punkt b);
- võimalus kasutada riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi isikutuvastuseks välispiiridel (artikli 8 lõike 3 punkt i);
- reisija teavitamine lubatud viibimise päevade maksimumarvust, võttes arvesse riiki sisenemise ja riigist väljumise süsteemis tehtud päringu tulemusi (artikli 8 lõige 9);

⁶ Kui artikli 8 lõike 2 kohaldamisala piiratakse liidu õiguse alusel vaba liikumise õigust omavate isikutega, nagu on kavandatud ettepanekus COM(2015) 670 final, tuleks see autentsuse kontroll sõnaselgelt sätestada artikli 8 lõikes 3 ja see peaks olema kohaldatav kolmandate riikide kodanike suhtes.

- automaatsete piirikontrollisüsteemide kasutamine:
 - ELi/EMP/Šveitsi kodanike ja elamisloakaarti omavate kolmandate riikide kodanike puhul (artikkel 8a);
 - elamisluba omavate kolmandate riikide kodanike puhul (artikkel 8b);
- iseteenindussüsteemide ja e-värvate kasutamine isikute puhul, kelle piiriületus tuleb riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreerida (artiklid 8c ja 8d);
- riiklikud lihtsustusprogrammid, mida liikmesriigid võivad vabatahtlikult kehtestada (artikkel 8e);
- riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmete sisestamise kohustus ka leevendatud kontrollide korral (artikli 9 lõige 3);
- varumenetlused, mida järgitakse, kui andmeid on tehniliselt võimatu riiki sisenemise ja riigist lahkumise kesksüsteemi sisestada või kui riiki sisenemise ja riigist lahkumise kesksüsteemis tekib viga (artikli 9 lõige 3a);
- automaatsete piirikontrollisüsteemide, iseteenindussüsteemide ja e-värvate tähised/piktogrammid (artikli 10 lõige 3a);
- lühiajalise riigis viibimise loa saanud kolmandate riikide kodanike reisidokumentide riiki sisenemisel ja riigist lahkumisel korrapärase tembeldamise kohustuse kaotamine. Kui see on siseriiklikes õigusaktides sõnaselgelt sätestatud, liikmesriigi võimalus lüüa sellesama liikmesriigi väljastatud elamisloaga kolmandate riikide kodanike reisidokumenti riiki sisenemisel ja riigist lahkumisel tempel (artikkel 11);
- ebaseadusliku viibimise eeldamine, kui riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis puuduvad nõuetekohased andmed, ja eelduse ümberlükkamise võimalused (artikkel 12);
- kuue kuu pikkune üleminekuperiood pärast riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutuselevõttu ja üleminekumeetmed, mida kohaldatakse juhtudel, kui kolmanda riigi kodanik, kelle piiriületus tuleb riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreerida, on liikmesriikide territooriumile sisenenud ega ole sealt enne riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutuselevõttu veel lahkunud (artikkel 12a);
- nende kolmandate riikide kodanike andmete registreerimine riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis, kelle lühiajaline {või ringreisiviisa alusel} riiki sisenemine on keelatud (artikli 14 lõige 2);
- III, IV ja V lisa muutmine;
- VIII lisa väljajätmine.

Õiguslik alus

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 77 lõike 2 punkt b, kuna ettepanek sisaldab sätteid välispiiri ületavate isikute piiril kontrollimise kohta.

Käesoleva ettepanekuga muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määrust (EL) 2016/399, mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju (Schengeni piirieskirjad) ja mis on Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2006. aasta määruse (EÜ) nr 562/2006 (millega kehtestatakse isikute üle piiri liikumist reguleerivad ühenduse eeskirjad (Schengeni piirieskirjad)) kodifitseeritud versioon ja mille õiguslikuks aluseks on Euroopa Ühenduse asutamislepingu samaväärsed sätted, st artikli 62 lõige 1 ja lõike 2 punkt a.

Subsidiaarsuse põhimõte

Artikliga 77 on liidule antud õigus töötada välja poliitika, mille eesmärk on „tagada sisepiiride ületamisel igasuguse piirikontrolli puudumine mis tahes kodakondsusega isikute suhtes” ning „tagada isikute kontrollimine ja tõhusa valve teostamine välispiiride ületamisel”.

Käesolev ettepanek jääb nimetatud sätete piiresse. Ettepaneku eesmärk on teha riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomiseks vajalikud muudatused Schengeni piirieskirjades. Liikmesriigid üksi ei suuda seda eesmärki piisaval määral saavutada, sest liidu kehtivat õigusakti (Schengeni piirieskirjad) saab muuta ainult liit.

Proportsionaalsuse põhimõte

Euroopa Liidu lepingu artikli 5 lõikes 4 on sätestatud, et liidu meetme sisu ega vorm ei või minna aluslepingute eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale. Käesoleva meetme jaoks valitud vorm peab võimaldama ettepanekuga saavutada soovitud eesmärki ja meetme võimalikult tõhusat rakendamist.

Schengeni piirieskirjad töötati 2006. aastal välja määruse vormis, et tagada nende ühesugune kohaldamine kõigis Schengeni *acquis*’d kohaldavates liikmesriikides. Kavandatud meede – Schengeni piirieskirjade muutmine – kujutab endast muudatuste tegemist kehtivasse õigusakti ja seda saab teha ainult määruse vormis. Meetme sisu on piiratud kehtivasse määrusesse tehtavate parandustega ja meede järgib määruse poliitilisi eesmärke. Ettepanek on seega kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega.

Õigusakti valik

Kavandatud õigusakt: määrus.

4. MÕJU EELARVELE

Määruse kavandatav muutmine ei mõjuta ELi eelarvet.

5. LISATEAVE

Mitmesuguste aluslepingutele lisatud protokollide ja kolmandate riikidega sõlmitud assotsieerimislepingute mõju

Ettepanek põhineb Schengeni *acquis*’ sätetel, sest selles käsitletakse välispiiri ületamist. Seetõttu tuleb selle mõju eri protokollidele ja assotsieerimislepingutele käsitleda Taani, Iirimaa ja Ühendkuningriigi, Islandi ja Norra ning Šveitsi ja Liechtensteini puhul eraldi. Iga nimetatud riigi olukorda kirjeldatakse käesoleva ettepaneku põhjendustes 11–16 ning

käsitletakse üksikasjalikumalt riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomist käsitleva seadusandliku ettepaneku seletuskirjas.

Põgus ülevaade Schengeni piirieskirjade kavandatud muudatustest

Artikkel 2. Mõisted

Täiendavad mõisted

Punkt 22: uue riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi mõiste määratlus

Punkt 23: iseteenindussüsteemi mõiste määratlus

Punkt 24: e-värava mõiste määratlus

Punkt 25: automaatse piirikontrollisüsteemi mõiste määratlus

Uus artikkel 6a. Kolmandate riikide kodanikud, kelle andmed sisestatakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi

Uude artiklisse 6a lisatakse kohustus registreerida lühikeseks ajaks [või ringreisiviisa alusel] Schengeni alale lubatud kolmanda riigi kodanik riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis. Sama kohustus lisatakse nende kolmandate riikide kodanike suhtes, kelle lühiajaline [või ringreisiviisa alusel] sisenemine keelatakse. Erandid nähakse ette järgmistesse kategooriatesse kuuluvate isikute jaoks: 1) elamisloakaarti omavad kolmandate riikide kodanikud, kes on liidu kodaniku või vaba liikumise õigust omava kolmanda riigi kodaniku pereliikmed, isegi kui nad ei reisi koos liidu kodaniku või vaba liikumise õigust omava kolmanda riigi kodanikuga või ei ühine temaga; 2) Andorra, Monaco ja San Marino kodanikud; 3) kolmandate riikide kodanikud, kes on vabastatud piiril tehtavast kontrollist või kohustusest ületada välispiire üksnes piiripunktides või nende kindlaksmääratud lahtiolekuaegadel, ning kolmandate riikide kodanikud, kelle suhtes kohaldatakse lihtsustatud piiriületust; 4) kohaliku piiriliikluse loa omanikud.

Artikkel 8. Isikute kontrollimine piiril

Lõikesse 2 lisatakse kohustus kontrollida kehtivate sertifikaatide abil kõikide elektroonilist andmekandjat sisaldavate reisidokumentide autentsust.

Lõike 3 punkti a alapunkti i, mis käsitleb piirivalveametnike kohustust kontrollida, kas riiki siseneval kolmanda riigi kodanikul on piiriületuseks vajalik kehtiv dokument, arendatakse edasi. Seoses reisidokumendi kehtivuse kontrollimisega nähakse sõnaselgelt ette asjaomastes andmebaasides (eelkõige Schengeni infosüsteem, Interpoli varastatud ja kaotatud reisidokumentide andmebaas ja riiklikud andmebaasid, mis sisaldavad teavet varastatud, õigusvastaselt omandatud, kaotatud ja kehtetuks tunnistatud reisidokumentide kohta) päringute tegemine. Lisaks sellele, kui kolmanda riigi kodanikul on elektrooniline reisidokument, mille kiibile on salvestatud näokujutis, nähakse ette kiibile salvestatud näokujutise kontrollimine. Erand nähakse ette neile kolmandate riikide kodanikele, kelle riiki sisenemine tuleb riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreerida ja kellel on elektrooniline reisidokument. Selle isikute kategooria puhul tuleks riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreerimisel või uue elektroonilise passi riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreerimisel (nt varasema passi kehtivusaja lõppemise korral)

kontrollida reisidokumendi kiibile salvestatud näokujutist. Pärast seda kontrolli salvestatakse isiku reisidokumendi ja biomeetrilised andmed riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis ning neid kasutatakse isiku kontrolliks ja tuvastamiseks järgmistel piiriületustel.

Lõike 3 punkti a alapunktis ii käsitletakse selle kontrollimist, kas reisidokumendiga on vajaduse korral kaasas nõutav viisa või elamisluba. Seoses elamislubadega on lisatud kohustus kontrollida kehtivate sertifikaatide abil elektroonilist andmekandjat sisaldava elamisloa autentsust. Peale selle kontrollitakse elamislubade või pikaajaliste viisade kehtivust Schengeni infosüsteemis ja muudes asjaomastes andmebaasides päringuid tehes.

Uus lõike 3 punkti a alapunkt iii reguleerib kohustust kontrollida neid kolmandate riikide kodanikke ja/või tuvastada need kolmandate riikide kodanikud, kelle riiki sisenemine või sisenemiskeeld tuleb biomeetrilisi tunnuseid kasutades riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreerida. Selline kontrollimine ja/või tuvastamine toimub riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomist käsitleva määruse artikli 21 kohaselt. Selle tulemusena:

- riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis juba registreeritud viisaomanike biomeetrilisi tunnuseid kontrollitakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi või VISi abil;
- riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis veel registreerimata viisaomanike biomeetrilisi tunnuseid kontrollitakse VISi abil ja isikutuvastus toimub riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi abil;
- riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis juba registreeritud viisanõudest vabastatud reisijate biomeetrilisi tunnuseid kontrollitakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi abil;
- riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis veel registreerimata viisanõudest vabastatud reisijaid tuvastatakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi abil ja kui isikut ei leita riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemist, kontrollitakse teda ja vajaduse korral tuvastatakse ta VISi abil.

Lõike 3 punkti a alapunktis iii a on kohustus kontrollida passi löödud templeid, et teha kindlaks, kas Schengeni alale sisenev kolmanda riigi kodanik on juba ületanud maksimaalset lubatud viibimise aega, asendatud riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis päringu tegemise nõudega. Tembeldamisinõudest loobumise tõttu tuleb teha riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis päring ka selleks, et kontrollida, kas ühekordset või kahekordset viisat omavad kolmandate riikide kodanikud on järginud maksimaalset lubatud sisenemiste arvu.

Lõike 3 punktis b käsitletakse VISi kasutamist kontrollide tegemiseks välispiiridel. Tänu riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi ja VISi koostalitlusvõimele ning automaatse piirikontrolli kasutamise võimalusele peaks VIS andma piirivalveametnikele vastusega „päringutabamus / päringutabamus puudub” teavet mitte üksnes viisa (või ringreisiviisa) autentsuse, vaid ka selle territoriaalse ja ajalise kehtivuse ning staatuse kohta. Peale selle selgub sellest lõikest kooskõlas riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise ettepanekuga, et viisaomanike isikusamasust ei kontrollita süstemaatiliselt VISi abil. Teatavatel juhtudel kontrollitakse viisaomanike isikusamasust nende näokujutist kasutades riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi abil.

Lõike 3 punkti g alapunkti i, mis käsitleb piirivalveametnike kohustust kontrollida kolmanda riigi kodaniku riigist lahkumisel, kas tal on piiriületuseks vajalik dokument, arendatakse edasi. Seoses reisidokumendi kehtivuse kontrollimisega nähakse sõnaselgelt ette asjaomastes andmebaasides (ja eelkõige Schengeni infosüsteemis, Interpoli varastatud ja kaotatud reisidokumentide andmebaasis ja riiklikes andmebaasides, mis sisaldavad teavet varastatud, õigusvastaselt omandatud, kaotatud ja kehtetuks tunnistatud reisidokumentide kohta) päringute tegemine. Lisaks sellele, kui kolmanda riigi kodanikul on elektrooniline reisidokument, mille kiibile on salvestatud näokujutis, nähakse ette kiibile salvestatud näokujutise kontrollimine. Erand nähakse ette nendele kolmandate riikide kodanikele, kelle riiki sisenemine tuleb riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreerida ja kellel on elektrooniline reisidokument. Selle isikute kategooria puhul tuleks riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreerimisel või uue elektroonilise passi riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreerimisel (nt varasema passi kehtivusaja lõppemise korral) kontrollida reisidokumendi kiibile salvestatud näokujutist. Pärast seda kontrolli salvestatakse isiku reisidokumendi ja biomeetrilised andmed riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis ning neid kasutatakse isiku kontrolliks ja tuvastamiseks järgmistel piiriületustel.

Uus lõike 3 punkti g alapunkt iv reguleerib kohustust kontrollida neid kolmandate riikide kodanikke ja/või tuvastada need kolmandate riikide kodanikud, kelle riigist lahkumine tuleb biomeetrilisi tunnuseid kasutades riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreerida. Selline kontrollimine ja/või tuvastamine toimub riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomist käsitleva määruse artikli 21 kohaselt. Selle tulemusena kontrollitakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis juba registreeritud viisaomanike biomeetrilisi tunnuseid riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi või VISi abil.

Uues lõike 3 punkti g alapunktis v on kohustus kontrollida passi löödud templeid, et teha kindlaks, kas Schengeni alalt lahkuv kolmanda riigi kodanik on juba ületanud maksimaalset lubatud viibimise aega, asendatud riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis päringu tegemise nõudega.

Lõike 3 punkti h alapunkt ii – mille kohaselt selle kindlaks tegemine, et Schengeni alalt lahkuv kolmanda riigi kodanik ei ole ületanud maksimaalset lubatud viibimise aega, oli vabatahtlik – jäetakse välja. Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi puhul muutub selle asjaolu kindlakstegemine kohustuslikuks.

Lõike 3 punkti i kohandatakse, et näha ette võimalus kasutada peale VISi ka riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi, et tuvastada iga isik, kes ei täida või enam ei täida liikmesriikide territooriumile sisenemise või seal viibimise või elamise tingimusi.

Uues lõikes 9 nähakse ette piirivalveametnike kohustus teavitada kolmandate riikide kodanikke Schengeni alal lubatud viibimise päevade maksimumarvust, nagu on sätestatud riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis ja vajaduse korral VISis.

Uute artiklite 8a, 8b, 8c ja 8d lisamine, et näha ette eri kategooriate reisijate piiridel kontrollimise ühtlustatud automatiseerimine.

Asjaomaste reisijate riiki sisenemise ja riigist lahkumise tingimusi ei muudeta.

Lisatud artiklid 8a ja 8b ei ole tehnilised muudatused, mis on tingitud riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutuselevõtust, vaid täiendavad sätted, et moodsat tehnoloogiat kasutades piirikontrolli veelgi lihtsustada.

Uus artikkel 8a. Automaatsete piirikontrollisüsteemide kasutamine ELi/EMP/Šveitsi kodanike ja elamisloakaarti omavate kolmandate riikide kodanike puhul

Lõikes 1 on sätestatud selle artikli isikuline kohaldamisala (st liidu kodanikud, liidu kodanikega võrdselt vaba liikumise õigust omavad kolmandate riikide kodanikud ja elamisloakaarti omavad kolmandate riikide kodanikud, kes on liidu kodaniku või liidu kodanikega võrdselt vaba liikumise õigust omava kolmanda riigi kodaniku pereliikmed).

Lõikes 2 on loetletud kumulatiivsed tingimused, mis peavad automaatsete piirikontrollisüsteemide kasutamiseks täidetud olema. Eelkõige peab asjaomasel isikul olema elektrooniline reisidokument, mille kiibile salvestatud andmete autentsust kontrollitakse. Peale selle tuleb kasutada kiibile salvestatud näokujutist, et kontrollida omaniku isikusamasust kiibile salvestatud näokujutise ja reisidokumendi omaniku tegeliku näokujutise võrdlemise teel. Liidu õiguse alusel vaba liikumise õigust ja elamisloakaarti omavate kolmandate riikide kodanike puhul peab elamisloakaart olema elektrooniline kaart (kehtiv ja mitte aegunud), mille kiibile salvestatud andmete autentsust kontrollitakse. Peale selle tuleb kasutada kiibile salvestatud näokujutist, et kontrollida elamisloakaardi omaniku isikusamasust kiibile salvestatud näokujutise ja tema tegeliku näokujutise võrdlemise teel.

Lõikes 3 on sätestatud, et riiki sisenemisel ja riigist lahkumisel tehakse kontrolle artikli 8 lõike 2 kohaselt. On siiski sõnaselgelt ette nähtud, et kui neid tehakse automaatse piirikontrollisüsteemi abil, tuleb isikute riiki sisenemisel ja riigist lahkumisel piiril korrapäraselt kontrollida, sealhulgas asjaomastes liidu ja riiklikes andmebaasides ja eelkõige Schengeni infosüsteemis päringuid tehes, kas piiri ületavad isikud ei kujuta endast tõelist, vahetut ja piisavalt tõsist ohtu sisejulgeolekule, avalikule korrale, liikmesriikide rahvusvahelistele suhetele või rahvatervisele⁷.

Isikute riiki sisenemisel ja riigist lahkumisel piiril tehtud automaatse kontrolli tulemused tehakse kättesaadavaks piirivalveametnikule, kes võtab neid arvesse ja annab loa riiki siseneda või riigist lahkuda või suunab isiku piirivalveametniku juurde (lõige 4).

Lõikes 5 on loetletud isiku piirivalveametniku juurde suunamise tingimused. Lõikes 6 on siiski ette nähtud, et automaatset piirikontrollisüsteemi kasutava isiku piiriületust jälgiv piirivalveametnik võib suunata kõnealuse isiku piirivalveametniku juurde ka muudel põhjustel.

Lõige 7 sisaldab kohustust tagada järelevalve süsteemi kasutamise üle, et avastada süsteemi sobimatu, petturlik või väärkasutamine.

⁷ Sarnane tingimus on ette nähtud ettepanekus (COM(2015)670/2) ja sellest saab vaba liikumise õigust omavate isikute kohustusliku kontrolli osa. Olenevalt vastuvõetud teksti lõplikust versioonist võib see lause ülearuseks/aegunuks osutuda.

Uus artikkel 8b. Automaatsete piirikontrollisüsteemide kasutamine elamisluba omavate kolmandate riikide kodanike puhul

Lõikes 1 on loetletud kumulatiivsed tingimused, mis peavad elamisluba omavate kolmandate riikide kodanikel automaatsete piirikontrollisüsteemide kasutamiseks täidetud olema. Eelkõige peab asjaomasel isikul olema elektrooniline reisidokument, mille kiibile salvestatud andmete autentsust kontrollitakse. Peale selle tuleb kasutada kiibile salvestatud näokujutist, et kontrollida omaniku isikusamasust kiibile salvestatud näokujutise ja reisidokumendi omaniku tegeliku näokujutise võrdlemise teel. Elamisloaga kolmandate riikide kodanike puhul kontrollitakse ka elamisloa kiipi, et veenduda selle andmete autentsuses ja elamisloa omaniku isikusamasuses.

Lõikes 2 on täpsustatud, millised on riiki sisenemisel ja riigist lahkumisel piiril tehtavad kontrollid.

Isikute riiki sisenemisel ja riigist lahkumisel piiril tehtud kontrolli tulemused tehakse kättesaadavaks piirivalveametnikule, kes võtab neid arvesse ja annab loa riiki siseneda või riigist lahkuda või suunab isiku piirivalveametniku juurde (lõige 3).

Isiku piirivalveametniku juurde suunamise tingimused on loetletud lõikes 4. Lõikes 5 on siiski ette nähtud, et automaatset piirikontrollisüsteemi kasutava isiku piiriületust jälgiv piirivalveametnik võib suunata kõnealuse isiku piirivalveametniku juurde ka muudel põhjustel.

Lõige 6 sisaldab kohustust tagada järelevalve süsteemi kasutamise üle, et avastada süsteemi sobimatu, petturlik või väärkasutamine.

Uus artikkel 8c. Iseteenindussüsteemide kasutamine andmete eelregistreerimiseks riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis

Uues artiklis 8c nähakse isikutele, kelle piiriületus tuleb registreerida riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis, ette võimalus kasutada iseteenindussüsteemi, et eelregistreerida oma isikliku toimiku andmed riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis.

Lõikes 1 on loetletud kumulatiivsed tingimused, mis peavad isikutel, kelle piiriületus tuleb riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreerida, täidetud olema, et nad saaksid kasutada iseteenindussüsteemi oma isikliku toimiku andmete eelregistreerimiseks riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis. Eelkõige peab asjaomasel isikul olema elektrooniline reisidokument, mille kiibile salvestatud andmete autentsust kontrollitakse. Peale selle tuleb kasutada reisidokumendi salvestatud näokujutist, et kontrollida omaniku isikusamasust kiibile salvestatud näokujutise ja reisidokumendi omaniku tegeliku näokujutise võrdlemise teel.

Lõigetes 2–4 kirjeldatakse iseteenindussüsteemides tehtavaid toiminguid.

Lõikes 5 käsitletakse olukorda, kus iseteenindussüsteemi abil tehakse kindlaks, et isik ei ole riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreeritud. Sel juhul hangitakse nõutavad andmed ja eelregistreeritakse need iseteenindussüsteemi abil riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis. Isik suunatakse alati piirivalveametniku juurde, kes kontrollib, kas

iseteenindussüsteemis kasutatud reisidokument vastab tema omale ning kas riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreeritud biomeetrilised tunnused vastavad asjaomase isiku tegelikele biomeetrilistele tunnustele.

Lõigetes 6 ja 7 on käsitletud olukorda, kus iseteenindussüsteemi abil tehakse kindlaks, et isik on juba riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreeritud, kuid tema isiklikku toimikut on vaja ajakohastada.

Lõige 8 sisaldab kohustust tagada järelevalve süsteemi kasutamise üle, et avastada süsteemi sobimatu, petturlik või väärkasutamine.

Uus artikkel 8d. Iseteenindussüsteemide ja/või e-värvate kasutamine nende kolmandate riikide kodanike piiriületuseks, kelle piiriületus tuleb registreerida riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis

Uues artiklis 8d nähakse isikutele, kelle piiriületus tuleb registreerida riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis, ette võimalus kasutada piiril tehtava kontrolli läbimiseks iseteenindussüsteemi. Peale selle nähakse ette ka võimalus kasutada piiriületuseks e-värvaid. Selle kaheetapilise lähenemisviisi kohaselt võivad liikmesriigid kehtestada selle reisijate kategooria suhtes täisautomaatse piiriületuse (kui iseteenindussüsteemi kasutamisele järgneb e-värava kasutamise võimalus) või poolautomaatse piiriületuse (kui e-värava kasutamist üldse ette ei nähta ja isiku piiriületuseks peab alati loa andma piirivalveametnik). Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis veel registreerimata kolmandate riikide kodanikud suunatakse nende riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreerimise lõpetamiseks siiski alati piirivalveametniku juurde (isegi kui nad kasutavad eelregistreerimiseks iseteenindussüsteemi). Seetõttu saab nende reisijate jaoks ette näha ainult poolautomaatse piiriületuse.

Lõikes 1 on loetletud kumulatiivsed tingimused, mis peavad isikutel, kelle piiriületus tuleb riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreerida, täidetud olema, et nad saaksid piiril tehtava kontrolli läbimiseks iseteenindussüsteemi kasutada. Eelkõige peab asjaomasel isikul olema elektrooniline reisidokument, mille kiibile salvestatud andmete autentsust kontrollitakse. Peale selle tuleb kasutada kiibile salvestatud näokujutist, et kontrollida omaniku isikusamasust kiibile salvestatud näokujutise ja reisidokumendi omaniku tegeliku näokujutise võrdlemise teel. Lisaks peab isik juba olema riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreeritud või eelregistreeritud.

Lõikes 2 on täpsustatud, millised on riiki sisenemisel ja riigist lahkumisel piiril tehtavad kontrollid.

Isiku riiki sisenemisel ja riigist lahkumisel piiril tehtud kontrolli tulemused tehakse kättesaadavaks piirivalveametnikule, kes võtab neid arvesse ja annab loa riiki siseneda või riigist lahkuda või suunab isiku piirivalveametniku juurde (lõige 3).

Lõikes 4 on loetletud isiku piirivalveametniku juurde suunamise tingimused. Lõikes 5 on siiski ette nähtud, et automaatset piirikontrollisüsteemi kasutava isiku piiriületust jälgiv piirivalveametnik võib suunata kõnealuse isiku piirivalveametniku juurde ka muudel põhjustel.

Lõikes 6 on ette nähtud, et liikmesriigid võivad paigaldada e-väravad ja et isikutel, kelle piiriületus tuleb registreerida riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis, võib lubada e-väraeid kasutada. Lõikes 6 on seetõttu täpsustatud, kuidas e-väravad ning riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem tuleb omavahel siduda. Peale selle on liikmesriigil, kes otsustab e-väravad paigaldada, võimalus need iseteenindussüsteemidega ühendada või ühendamata jätta. Kui e-väraeid iseteenindussüsteemidega ei ühendata, toimuvad kontrollimisprotsess ja tegelik piiriületus eri kohtades. Sellest tulenevalt nähakse lõikes 6 olukorras, kus need kaks komponenti ei ole ühendatud, ette kohustus võtta e-väraivas kasutusele süsteem kontrollimaks, kas e-väraivat kasutav isik vastab iseteenindussüsteemi kasutanud isikule. Selliseks kontrollimiseks kasutatakse vähemalt üht biomeetrilist tunnust.

Lõikes 7 käsitletakse olukorda, kus isikul ei ole elektroonilist reisidokumenti või kui reisidokumendi autentsust või selle omaniku isikusamasust ei ole võimalik kontrollida. Sellisel juhul võib piirivalveametnik, kui ta saab kätte iseteenindussüsteemi abil tehtud piirikontrolli tulemused, teha ainult sellist kontrolli, mida ei olnud võimalik teha iseteenindussüsteemi abil. Piirivalveametnik kontrollib igal juhul, kas iseteenindussüsteemis kasutatud reisidokument vastab piirivalveametniku ees seisva isiku omanduses olevale.

Lõige 8 sisaldab kohustust tagada järelevalve iseteeninduse ja e-väraivate kasutamise üle, et avastada süsteemi sobimatu, petturlik või väärkasutamine.

Uus artikkel 8e. Riiklikud lihtsustusprogrammid

Artiklis 8e nähakse ette võimalus, et iga liikmesriik kehtestab vabatahtliku riikliku programmi, et kolmandate riikide kodanikud saaksid riiki sisenemisel selle liikmesriigi piiri ületades osa järgmisest kahest lihtsustusest:

- lähte- ja sihtkoha ja riigis viibimise eesmärgi, sealhulgas tõendavate dokumentide kontrollimine (artikli 8 lõike 3 punkti a alapunkt iv);
- piisavate elatusvahendite olemasolu kontrollimine (artikli 8 lõike 3 punkti a alapunkt v).

Lõige 2 sisaldab kohustust tagada programmis osalemist taotlevate kolmandate riikide kodanike eelkontroll. Selles on täpsustatud miinimumtingimused, millele peavad kolmanda riigi kodanikud riiklikus lihtsustusprogrammis osalemiseks vastama.

Lõikes 4 on ette nähtud võimalus, et kaks või enam liikmesriiki, kes on kehtestanud oma riikliku programmi, sõlmivad omavahel kokkuleppe, et isikud, kes osalevad ühes riiklikus programmis, saaksid osa ka teiste riiklike programmidega pakutavatest lihtsustustest.

Artikkel 9. Kontrollide leevendamine piiril

Olemasolevat teksti kohandatakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutuselevõtu tõttu. Toonitatakse kohustust sisestada reisija andmed riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi alati, kui reisija siseneb Schengeni alale või lahkuib sealt. Isegi leevendatud piirikontrollimenetluse puhul tuleb andmed riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi sisestada.

Uus lõige 3a näeb ette varumenetlused juhuks, kui andmeid on tehniliselt võimatu riiki sisenemise ja riigist lahkumise kesksüsteemi sisestada või kui riiki sisenemise ja riigist

lahkumise kesksüsteemis tekib viga. Muu hulgas nähakse ette andmete säilitamine ühtses riiklikus liideses, kui see on võimalik, või andmete kohapealne salvestamine. Võimaluse korral tagatakse viisainfosüsteemis päringute tegemine, et kontrollida viisaomanike isikusamasust.

Artikkel 10. Eraldi read ja viitadel esitatav teave

Lisatakse uus lõige 3a, et võtta arvesse automaatsete piirikontrollisüsteemide, iseteenindussüsteemide ja e-väravate kasutuselevõttu. Ühtlustatud lähenemisviisi tagamiseks kasutavad liikmesriigid neis olukordades III lisa D-osas ettenähtud viitasid.

Artikkel 11. Templite loomine reisidokumenti

Uus artikkel 11 kajastab asjaolu, et riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi eesmärk on loobuda lühiajalise riigis viibimise loa saanud kolmandate riikide kodanike reisidokumentide tembeldamisest riiki sisenemisel ja riigist lahkumisel, mis asendatakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise elektroonilise registreerimisega. Seetõttu kaotatakse kohustus tembeldada riiki sisenemisel ja riigist lahkumisel süstemaatiliselt lühiajalise riigis viibimise loa saanud kolmandate riikide kodanike reisidokumente.

Kui see on siseriiklikus õiguses sõnaselgelt sätestatud, näeb uus artikkel 11 siiski igale liikmesriigile ette võimaluse lüüa sellesama liikmesriigi väljastatud elamisluba omavate kolmandate riikide kodanike reisidokumenti riiki sisenemisel ja riigist lahkumisel tempel. Templite loomise praktiline kord on sätestatud IV lisas.

Artikkel 12. Viibimise kestusega seotud tingimuste täitmise eeldamine

Olemasolevat teksti kohandatakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutuselevõttu tõttu. Praegu reguleeritakse artikliga 12 ebaseadusliku viibimise eeldamise ümberlükkamise korda juhul, kui puudub tempel riiki sisenemise või riigist lahkumise kohta. Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutuselevõttuga asendatakse tembeldamine elektroonilise registreerimisega riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis.

Artikkel 12a. Üleminekuperiood ja -meetmed

- Lõikes 1 nimetatud üleminekuperiood kestab kuus kuud pärast riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutuselevõttu. Sellel üleminekuperioodil peavad piirivalveametnikud võtma arvesse nii reisidokumentidesse löödud templeid kui ka riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreeritud andmeid. Selline tegutsemisviis võimaldab piirivalveametnikel kontrollida maksimaalse lubatud viibimise aja järgimist ja ühekordset või kahekordset viisat omavate kolmandate riikide kodanike puhul maksimaalse lubatud sisenemiste arvu järgimist. Võib juhtuda, et isikud on viibinud liikmesriikide territooriumil 180 päeva jooksul enne riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutuselevõttu. Sellisel juhul peaksid nende reisidokumenti olema löödud vastavad templid. Neid templeid tuleb seepärast eelnimetatud kontrollimisel arvesse võtta.
- Lõige 2 käsitleb olukorda, kus isik on sisenenud liikmesriikide territooriumile enne riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutuselevõttu ega ole sealt enne süsteemi kasutuselevõttu lahkunud. Sel juhul registreeritakse isiku isiklik toimik tema riigist lahkumisel riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis ning viimase riiki sisenemise

kuupäev sisestatakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise andmetesse, et need oleksid täielikud.

Artikkel 14. Sisenemiskeeld

Lõike 2 uus lõik näeb ette, et nende kolmandate riikide kodanike andmed, kellele on keeldutud andmast luba lühiajaliselt [või ringreisiviisa alusel] riigis viibida, registreeritakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis.

Lõikes 3 nähakse sõnaselgelt ette riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi sisestatud andmete korrigeerimine, kui edasikaebuse suhtes otsustatakse, et sisenemiskeelu otsus oli põhjendamatu.

III lisa. Piiripunktides ridasid tähistavate viitade näidised

III lisa esitatud viitasid täiendatakse, lisades uued viidad automaatse piirikontrolli ridade kasutamiseks.

IV lisa. Templite loomine

Olemasolevat teksti kohandatakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutuselevõtu tõttu. Uue süsteemi kohaselt peaks IV lisa käsitlema üksnes järgmist: 1) templid, mille kõik liikmesriigid loovad sisenemiskeelu andmise korral, 2) kui see on siseriiklikus õiguses sõnaselgelt ette nähtud, siis templid, mida liikmesriik võib riiki sisenemisel ja riigist lahkumisel lüüa nende kolmandate riikide kodanike reisidokumenti, kellel on sellesama liikmesriigi väljastatud elamisluba.

V lisa A osa. Piiril riiki sisenemise keelamise kord

Olemasolevat teksti kohandatakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutuselevõtu tõttu.

- Lõike 1 punkti b muudetakse ja see käsitleb nüüd neid isikute kategooriaid, kelle sisenemiskeelu andmed registreeritakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis. Säilib piirivalveametniku kohustus lüüa passi sisenemistempel.
- Lõike 1 punkti d muudetakse ja see käsitleb nüüd selliseid isikute kategooriaid, kelle sisenemiskeelu andmeid ei registreerita riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis ning kelle puhul on nõutav sisenemistempli loomine passi ja sisenemiskeelu andmete sisestamine riiklikku registrisse.

VIII lisa jäetakse välja.

See teave registreeritakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega muudetakse määrust (EL) 2016/399 riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutamise osas

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 77 lõike 2 punkti b,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määruses (EL) 2016/399, mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju (Schengeni piirieskirjad),⁸ on sätestatud liikmesriikide välispiiride ületamise tingimused, kriteeriumid ja üksikasjalikud normid.
- (2) [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr XXX (millega luuakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem Euroopa Liidu liikmesriikide välispiire ületavate kolmandate riikide kodanike riiki sisenemise ja riigist lahkumise andmete ja sisenemiskeelu andmete registreerimiseks ning riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile õiguskaitse eesmärgil juurdepääsu andmise tingimused)]⁹ eesmärk on luua tsentraliseeritud süsteem lühiajaliseks [või ringreisiviisa alusel] riigis viibimiseks liidu liikmesriikide välispiire ületavate kolmandate riikide kodanike riiki sisenemise ja riigist lahkumise ning sisenemiskeelu andmete registreerimiseks.

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määrus 2016/399, mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju (Schengeni piirieskirjad) (kodifitseeritud tekst) (ELT L 77, 23.3.2016, lk 1).

⁹ ELT L ...

- (3) Selleks et teha määruse (EL) 2016/399 kohast kolmandate riikide kodanike kontrolli, mis hõlmab kolmanda riigi kodaniku isikusamasuse kontrollimist ja/või tuvastamist ning selle kindlaks tegemiseks, et kolmanda riigi kodanik ei ole ületanud liikmesriikide territooriumil maksimaalset lubatud viibimise aega, peaksid piirivalveametnikud kasutama kogu kättesaadavat teavet, sealhulgas riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmeid. Sellesse süsteemi salvestatud andmeid tuleks kasutada ka selle kontrollimiseks, kas ühekordset või mitmekordset viisat omavad kolmandate riikide kodanikud on järginud maksimaalset lubatud sisenemiste arvu.
- (4) Selleks et tagada riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi täielik toimivus, tuleb riiki sisenemise ja riigist lahkumise kontrolle teha välispiiridel ühtlustatud viisil.
- (5) Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomisega kaasneb vajadus kohandada määruses (EU) 2016/399 sätestatud välispiire ületavate isikute kontrollimise korda. Eelkõige on riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi eesmärk kaotada riigis viibimise loa [või ringreisiviisa] saanud kolmandate riikide kodanike reisidokumentide nende riiki sisenemisel ja lahkumisel tembeldamise nõue, asendades selle sisenemise ja lahkumise elektroonilise registreerimisega otse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis. Kolmanda riigi kodaniku reisidokumenti sisenemiskeelu templi löömine siiski säilitatakse, kuna see puudutab kõrgema riskitasemega reisijaid. Peale selle tuleb piirikontrollimenetlustes arvesse võtta riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi ning viisainfosüsteemi (VIS) koostalitlusvõime loomist. Lisaks annab riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem võimaluse kasutada lühikest aega riigis viibivate reisijate piiriületuste puhul uusi tehnoloogiaid.
- (6) Kuue kuu jooksul pärast riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutuselevõttu peaksid piirivalveametnikud võtma arvesse liikmesriikide territooriumil viibimisi riiki sisenemisele või riigist lahkumisele eelnenud kuue kuu jooksul, kontrollides peale riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreeritud riiki sisenemise ja riigist lahkumise andmete ka reisidokumentidesse loodud templeid. Sellised meetmed peaksid võimaldama nõutavaid kontrollimisi neil juhtudel, kui isik on saanud lühiajalise liikmesriikide territooriumil viibimise loa riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutuselevõtule eelnenud kuue kuu jooksul. Peale selle on vaja kehtestada erisätted neile isikutele, kes on liikmesriikide territooriumile sisenenud ega ole sealt enne süsteemi kasutuselevõttu veel lahkunud. Neil juhtudel tuleks viimane sisenemine liikmesriikide territooriumilt lahkumisel registreerida ka riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis.
- (7) Võttes arvesse, et piiri ületavate kolmandate riikide kodanike arv on liikmesriigiti ja liikmesriikide eri piiripunktides erinev, peaks liikmesriikidel olema võimalus otsustada, kas ja mil määral nad soovivad kasutada selliseid tehnoloogiaid nagu automaatsed piirikontrollisüsteemid, iseteeninduspunktid ja e-väravad. Selliste tehnoloogiate kasutamise korral tuleks tagada riiki sisenemisel ja riigist lahkumisel välispiiridel ühtlustatud kontrollide tegemine ning asjakohasel tasemel turvalisus.
- (8) Peale selle tuleb kindlaks määrata piirivalveametnike ülesanded ja rollid selliste tehnoloogiate kasutamisel. Sellega seoses tuleks tagada piiril tehtava automaatse kontrolli tulemuste kättesaadavus piirivalveametnikele, et nad saaksid teha asjakohaseid otsuseid. Veel tuleb jälgida seda, kuidas reisijad kasutavad automaatseid piirikontrollisüsteeme, iseteeninduspunkte ja e-väraeid, et vältida

petturlikku käitumist ja kasutamist. Lisaks sellele peaksid piirivalveametnikud pöörama seda jälgides erilist tähelepanu alaealistele ja neil peaks olema võimalus tuvastada kaitset vajavad isikud.

- (9) Liikmesriigid peaksid ühtlasi saama kehtestada vabatahtlikke riiklikke lihtsustusprogramme, et eelkontrolli läbinud kolmandate riikide kodanike suhtes saaks nende riiki sisenemisel kohaldada erandeid põhjalikest kontrollidest. Selliste riiklike lihtsustusprogrammide kasutamise korral tuleks tagada nende ühtlustatud kehtestamine ja asjakohasel tasemel turvalisus.
- (10) Käesolev määrus ei piira Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/38/EÜ¹⁰ kohaldamist.
- (11) Kuna käesoleva määruse eesmärki, nimelt muudatuste tegemist määruse (EU) 2016/399 kehtivatesse normidesse, saab saavutada ainult liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Samas artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (12) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva määruse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav. Arvestades, et käesolev määrus põhineb Schengeni *acquis*'l, otsustab Taani kõnealuse protokolli artikli 4 kohaselt kuue kuu jooksul pärast nõukogu otsuse tegemist käesoleva määruse kohta, kas ta rakendab seda oma siseriiklikus õiguses või mitte.
- (13) Käesolev määrus kujutab endast nende Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist, milles Ühendkuningriik ei osale vastavalt nõukogu otsusele 2000/365/EÜ¹¹. Seetõttu ei osale Ühendkuningriik käesoleva määruse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.
- (14) Käesolev määrus kujutab endast nende Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist, milles Iirimaa ei osale vastavalt nõukogu otsusele 2002/192/EÜ¹². Seetõttu ei osale Iirimaa käesoleva määruse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.
- (15) Islandi ja Norra puhul kujutab käesolev määrus endast nende Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahel sõlmitud lepingu (viimase kahe riigi osalemiseks Schengeni

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil (ELT L 158, 30.4.2004, lk 77).

¹¹ Nõukogu 29. mai 2000. aasta otsus 2000/365/EÜ Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi taotluse kohta osaleda teatavates Schengeni *acquis*' sätetes (EÜT L 131, 1.6.2000, lk 43).

¹² Nõukogu otsus 28. veebruari 2002. aasta 2002/192/EÜ Iirimaa taotluse kohta osaleda teatavates Schengeni *acquis*' sätetes (EÜT L 64, 7.3.2002, lk 20).

acquis’ sätete rakendamises, kohaldamises ja edasiarendamises)¹³ tähenduses, mis kuuluvad nõukogu otsuse 1999/437/EÜ¹⁴ artikli 1 punktis A osutatud valdkonda.

- (16) Šveitsi puhul kujutab käesolev määrus endast nende Schengeni *acquis*’ sätete edasiarendamist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepingu (Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*’ sätete rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega)¹⁵ tähenduses, mis kuuluvad nõukogu otsuse 1999/437/EÜ¹⁶ artikli 1 punktis A osutatud valdkonda, kusjuures nimetatud punkti tõlgendatakse koostoimes nõukogu otsuse 2008/146/EÜ¹⁷ artikliga 3.
- (17) Liechtensteini puhul kujutab käesolev määrus endast nende Schengeni *acquis*’ sätete edasiarendamist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse, Šveitsi Konföderatsiooni ja Liechtensteini Vürstiriigi vahelise protokolli (mis käsitleb Liechtensteini Vürstiriigi ühinemist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepinguga Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*’ rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega)¹⁸ tähenduses, mis kuuluvad nõukogu otsuse 1999/437/EÜ¹⁹ artikli 1 punktis A osutatud valdkonda, kusjuures nimetatud punkti tõlgendatakse koostoimes nõukogu otsuse 2011/350/EL²⁰ artikliga 3.
- (18) Seepärast tuleks määrust (EL) 2016/399 vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Määrust (EL) 2016/399 muudetakse järgmiselt.

¹³ EÜT L 176, 10.7.1999, lk 36.

¹⁴ Nõukogu 17. mai 1999. aasta otsus 1999/437/EÜ Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahel sõlmitud lepingu teatavate rakenduseeskirjade kohta nende kahe riigi ühinemiseks Schengeni *acquis*’ sätete rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega (EÜT L 176, 10.7.1999, lk 31).

¹⁵ ELT L 53, 27.2.2008, lk 52.

¹⁶ Nõukogu 17. mai 1999. aasta otsus 1999/437/EÜ Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahel sõlmitud lepingu teatavate rakenduseeskirjade kohta nende kahe riigi ühinemiseks Schengeni *acquis*’ sätete rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega (EÜT L 176, 10.7.1999, lk 31).

¹⁷ Nõukogu 28. jaanuari 2008. aasta otsus 2008/146/EÜ sõlmida Euroopa Ühenduse nimel Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vaheline leping Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*’ rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega (ELT L 53, 27.2.2008, lk 1).

¹⁸ ELT L 160, 18.6.2011, lk 21.

¹⁹ Nõukogu 17. mai 1999. aasta otsus 1999/437/EÜ Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahel sõlmitud lepingu teatavate rakenduseeskirjade kohta nende kahe riigi ühinemiseks Schengeni *acquis*’ sätete rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega (EÜT L 176, 10.7.1999, lk 31).

²⁰ Nõukogu 7. märtsi 2011. aasta otsus 2011/350/EL Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse, Šveitsi Konföderatsiooni ja Liechtensteini Vürstiriigi vahelise protokolli (mis käsitleb Liechtensteini Vürstiriigi ühinemist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepinguga Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*’ rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega) Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta, seoses sisepiiridel piirikontrolli kaotamise ja isikute liikumisega (ELT L 160, 18.6.2011, lk 19).

(1) Artiklile 2 lisatakse punktid 22, 23, 24 ja 25:

„22) „riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem” – süsteem, mis on loodud vastavalt [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele nr XXX, millega luuakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem Euroopa Liidu liikmesriikide välispiire ületavate kolmandate riikide kodanike riiki sisenemise ja riigist lahkumise ning sisenemiskeelu andmete registreerimiseks ning määratakse kindlaks riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile õiguskaitse eesmärgil juurdepääsu andmise tingimused];

23) „iseteenindussüsteem” – automaatne süsteem, mis teeb kõik kontrollid või osa kontrolle, mida isiku suhtes piiril kohaldatakse;

24) „e-värav” – elektrooniliselt käitav infrastruktuur, kus toimub välispiiri tegelik ületamine;

25) „automaatne piirikontrollisüsteem” – süsteem, mis võimaldab automaatset piiriületust, ning mis koosneb iseteenindussüsteemist ja e-väravast.”

(2) Lisatakse artikkel 6a:

„Artikkel 6a

Kolmandate riikide kodanikud, kelle andmed sisestatakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi

1. Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi sisestatakse [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artiklite 14, 15, 17 ja 18 kohaselt järgmistesse kategooriatesse kuuluvate isikute riiki sisenemise ja riigist lahkumise andmed:

- (a) kolmandate riikide kodanikud, kes on saanud artikli 6 lõike 1 kohaselt lühiajalise riigis viibimise loa [või ringreisiviisa];
- (b) liidu kodanike kolmandate riikide kodanikest pereliikmed, kelle suhtes kohaldatakse direktiivi 2004/38/EÜ ja kellel puudub nimetatud direktiivi kohane elamisloakaart;
- (c) liidu õiguse alusel vaba liikumise õigust omavate kolmandate riikide kodanike kolmandate riikide kodanikest pereliikmed, kellel puudub direktiivi 2004/38/EÜ kohane elamisloakaart.

2. Andmed nende kolmandate riikide kodanike kohta, kellele on käesoleva määruse artikli 14 kohaselt keeldutud andmast lühiajalise riigis viibimise luba või ringreisiviisat, sisestatakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artikli 16 kohaselt.

3. Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi ei sisestata järgmistesse kategooriatesse kuuluvate isikute andmeid:

- (a) liidu kodanike kolmandate riikide kodanikest pereliikmed, kelle suhtes kohaldatakse direktiivi 2004/38/EÜ ja kellel on nimetatud direktiivi kohane elamisloakaart;

- (b) liidu õiguse alusel vaba liikumise õigust omavate kolmandate riikide kodanike kolmandate riikide kodanikest pereliikmed, kellel on direktiivis 2004/38/EÜ osutatud elamisloakaart;
- (c) Andorra, Monaco ja San Marino kodanikud;
- (d) isikud või isikute kategooriad, kes on piiridel tehtavast kontrollist vabastatud või kelle suhtes kohaldatakse lihtsustatud piiriületuskorda:
 - i) riigipead ja nende delegatsioonide liikmed vastavalt VII lisa punktile 1;
 - ii) lennukite piloodid ja muud meeskonnaliikmed vastavalt VII lisa punktile 2;
 - iii) meremehed vastavalt VII lisa punktile 3;
 - iv) piirialatöötajad vastavalt VII lisa punktile 5;
 - v) hädaolukorras tegutsevad päästeteenistuse töötajad, politseiametnikud ja tuletõrjemeeskonna liikmed ning piirivalveametnikud vastavalt VII lisa punktile 7;
 - vi) avamerel töötajad vastavalt VII lisa punktile 8;
 - vii) merematkelaevade meeskonnaliikmed ja reisijad vastavalt VI lisa punktidele 3.2.1, 3.2.2 ja 3.2.3;
 - viii) lõbusõidulaevade pardal viibivad isikud, kelle suhtes ei kohaldata piirikontrolli vastavalt VI lisa punktidele 3.2.4, 3.2.5 ja 3.2.6;
- (e) isikud, kes vastavalt artikli 5 lõikele 2 on vabastatud kohustusest ületada välispiiri ainult piiripunktide kaudu nende kindlaksmääratud lahtiolekuajal;
- (f) isikud, kes esitavad piiriületuseks kehtiva kohaliku piiriliikluse loa vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1931/2006.

Punktides a ja b nimetatud pereliikmete andmeid ei sisestata riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi isegi siis, kui nad ei reisi koos ega ühine liidu kodanikuga või vaba liikumise õigust omava kolmanda riigi kodanikuga.”

(3) Artiklit 8 muudetakse järgmiselt:

a) lõike 2 esimesele lõigule lisatakse järgmine lause:

„Kui reisidokumendil on elektrooniline andmekandja (kiip), kinnitatakse kiibile salvestatud andmete autentsust, kasutades täielikku kehtivat sertifitseerimisahelat, välja arvatud juhul, kui see on võimatu kas tehnilistel põhjustel või – kolmanda riigi väljastatud reisidokumendi puhul – kehtivate sertifikaatide puudumise tõttu.”;

b) lõiget 3 muudetakse järgmiselt:

i) punkti a alapunktid i, ii ja iii asendatakse järgmistega:

„i) kolmanda isiku isikusamasuse ja kodakondsuse ning reisidokumendi kehtivuse ja autentsuse kontrollimist, tehes päringuid asjaomastes andmebaasides ja eelkõige järgmistes andmebaasides:

1) Schengeni infosüsteem;

2) Interpoli varastatud ja kaotatud reisidokumentide andmebaas;

3) riiklikud andmebaasid, mis sisaldavad teavet varastatud, õigusvastaselt omandatud, kaotatud ja kehtetuks tunnistatud reisidokumentide kohta.

See kontroll hõlmab reisidokumendi põhjalikku uurimist võltsimis- ja järeletegemistunnuste avastamiseks.

Välja arvatud nende kolmandate riikide kodanike puhul, kelle riiki sisenemine tuleb registreerida riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis, hõlmab see kontroll juhul, kui reisidokumendi elektroonilisele salvestusseadmele (kiibile) on salvestatud näokujutis ja kui kiibile salvestatud näokujutis on õiguslikult ja tehniliselt kättesaadav, kiibile salvestatud näokujutise kontrolli selle kujutise ja asjaomase kolmanda riigi kodaniku tegeliku näokujutise elektroonilise võrdlemise teel;

ii) kontrollimist, kas reisidokumendiga on vajaduse korral kaasas nõutav viisa või elamisluba.

Kui elamisloal on elektrooniline andmekandja (kiip), kinnitatakse kiibile salvestatud andmete autentsust, kasutades täielikku kehtivat sertifitseerimisahelat, välja arvatud juhul, kui see on tehnilistel põhjustel võimatu. Põhjalik kontroll riiki sisenemisel hõlmab ka elamisloa või pikaajalise viisa kehtivuse korrapärast kontrollimist, tehes Schengeni infosüsteemis (SIS) ja muudes asjaomastes andmebaasides päringuid üksnes varastatud, õigusvastaselt omandatud, kaotatud ja kehtetuks tunnistatud dokumentide kohta^[21];

iii) nende isikute puhul, kelle riiki sisenemine või sisenemiskeeld tuleb käesoleva määruse artikli 6a kohaselt registreerida riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis, isiku isikusamasuse kontrollimist ja vajaduse korral isiku tuvastamist [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] vastavalt artikli 21 lõikele 4 kohaselt;”

ii) punkti a alapunkti iii järele lisatakse alapunkt iii a:

„iii a) nende isikute puhul, kelle riiki sisenemine või sisenemiskeeld tuleb käesoleva määruse artikli 6a kohaselt registreerida riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis, kindlakstegemist, kas kolmanda riigi kodanikul on liikmesriikide territooriumil maksimaalse lubatud viibimise aeg juba täis saanud või ta on selle ületanud, ja ühekordset või kahekordset viisat omavate kolmandate riikide kodanike puhul kontrollimist, kas nad on järginud maksimaalset lubatud sisenemiste arvu, tehes riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis päringuid vastavalt [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artiklile 21.”;

²¹

Neid lõike võidakse pärast ettepaneku COM(2015)670/2 vastuvõtmist veelgi muuta.

iii) punkt b asendatakse järgmisega:

„b) kui kolmanda riigi kodanikul on artikli 6 lõike 1 punktis b osutatud viisa [või ringreisiviisa], hõlmab põhjalik kontroll riiki sisenemisel ka viisa autentsuse, territoriaalse ja ajalise kehtivuse ning staatuse ja vajaduse korral viisa omaniku isikusamasuse kontrollimist, tehes päringuid viisainfosüsteemis (VIS) vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 767/2008²² artiklile 18;”

iv) punkti g alapunkt i asendatakse järgmisega:

„i) kontrollimist, kas kolmanda riigi kodanikul on piiriületuseks vajalik dokument ja kas dokumendiga on vajaduse korral kaasas nõutav viisa või elamisluba. Dokumendi kontrollimine hõlmab päringute tegemist asjaomastes andmebaasides, eelkõige Schengeni infosüsteemis, Interpoli varastatud ja kaotatud reisidokumentide andmebaasis ja riiklike varastatud, õigusvastaselt omandatud, kaotatud ja kehtetuks tunnistatud reisidokumentide andmebaasides²³. Välja arvatud nende kolmandate riikide kodanike puhul, kelle riigist lahkumine tuleb registreerida riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis, hõlmab see kontroll juhul, kui reisidokumendi elektroonilisele salvestusseadmele (kiibile) on salvestatud näokujutis ja kui kiibile salvestatud näokujutis on õiguslikult ja tehniliselt kättesaadav, kiibile salvestatud näokujutise kontrolli selle kujutise ja asjaomase kolmanda riigi kodaniku tegeliku näokujutise elektroonilise võrdlemise teel;”

v) punktile g lisatakse alapunktid iv ja v:

„iv) nende isikute puhul, kelle riigist lahkumine tuleb käesoleva määruse artikli 6a kohaselt registreerida riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis, isiku isikusamasuse kontrollimist ja vajaduse korral isiku tuvastamist vastavalt [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artikli 21 lõikele 4;

v) nende isikute puhul, kelle riigist lahkumine tuleb käesoleva määruse artikli 6a kohaselt registreerida riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis, selle kindlaks tegemist, et kolmanda riigi kodanik ei ole ületanud liikmesriikide territooriumil maksimaalset lubatud viibimise aega, tehes riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis päringuid vastavalt [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artiklile 21;”

vi) punkti h alapunkt ii jäetakse välja;

vii) punkt i asendatakse järgmisega:

„d) selleks, et tuvastada iga isik, kes ei täida või enam ei täida liikmesriikide territooriumile sisenemise või seal viibimise või elamise tingimusi, võib teha

²² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta määrus (EÜ) nr 767/2008, mis käsitleb viisainfosüsteemi (VIS) ja liikmesriikidevahelist teabevahetust lühiajaliste viisade kohta (VISi määrus).”

²³ Sama tingimus on sätestatud ettepanekus (COM(2015)670/2), millega muudetakse Schengeni piirieskirjade artiklit 7, ja sellest saab vaba liikumise õigust omavate isikute kohustusliku kontrolli osa. Olenevalt vastuvõetud teksti lõplikust versioonist võidakse seda lauset muuta.

päringuid VISis vastavalt määruse (EÜ) nr 767/2008 artiklile 20 ning riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis vastavalt [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artiklile 25.”;

viii) lisatakse lõige 9:

„9. Piirivalveametnik teavitab kolmanda riigi kodanikku lubatud viibimise päevade maksimumarvust, arvestades riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis tehtud päringu tulemusi, mis võtavad viisat omavate kolmandate riikide kodanike puhul arvesse artikli 6 lõike 1 punktis b osutatud viisa alusel lubatud sisenemiste arvu ja viibimise aega.”

(4) Lisatakse artikkel 8a:

„Artikkel 8a

Automaatsete piirikontrollisüsteemide kasutamine ELi/EMP/Šveitsi kodanike ja elamisloakaarti omavate kolmandate riikide kodanike puhul

1. Automaatseid piirikontrollisüsteeme võib lubada kasutada järgmistesse kategooriatesse kuuluvatel isikutel, juhul kui lõikes 2 loetletud tingimused on täidetud:

- (a) liidu kodanikud aluslepingu artikli 20 lõike 1 tähenduses;
- (b) kolmandate riikide kodanikud, kes omavad ühelt poolt liidu ja tema liikmesriikide ning teiselt poolt selliste kolmandate riikide vahel sõlmitud kokkulepete alusel liidu kodanikega võrdset vaba liikumise õigust;
- (c) liidu kodaniku pereliikmetest kolmandate riikide kodanikud, kelle suhtes kohaldatakse direktiivi 2004/38/EÜ ja kellel on nimetatud direktiivis osutatud elamisloakaart;
- (d) liidu õiguse alusel vaba liikumise õigust omavate kolmanda riigi kodanike kolmanda riigi kodanikest pereliikmed, kellel on direktiivis 2004/38/EÜ osutatud elamisloakaart.

2. Automaatsete piirikontrollisüsteemide kasutamise lubamiseks peavad olema täidetud järgmised kumulatiivsed tingimused:

- (a) piiriületusel esitataval reisidokumendil on elektrooniline andmekandja (kiip) ja kiibile salvestatud andmete autentsust kinnitatakse täielikku kehtivat sertifitseerimisahelat kasutades;
- (b) piiriületusel esitatava reisidokumendi kiibile on salvestatud näokujutis, mis on automaatse süsteemi kaudu tehniliselt kättesaadav, et kontrollida reisidokumendi omaniku isikusamasust kiibile salvestatud näokujutise ja tegeliku näokujutise võrdlemise teel;
- (c) peale selle peavad liidu õiguse alusel vaba liikumise õigust omavad kolmandate riikide kodanikud, kellel on kehtiv elamisloakaart, täitma järgmised tingimused:

i) piiriületusel esitataval elamisloakaardil on elektrooniline andmekandja (kiip) ja kiibile salvestatud andmete autentsust kinnitatakse täielikku kehtivat sertifitseerimisahelat kasutades;

ii) piiriületusel esitatava elamisloakaardi kiibile on salvestatud näokujutis, mis on automaatse süsteemi kaudu tehniliselt kättesaadav, et kontrollida elamisloa või elamisloakaardi omaniku isikusamasust kiibile salvestatud näokujutise ja tegeliku näokujutise võrdlemise teel.

3. Kui käesoleva artikli lõikes 2 sätestatud tingimused on täidetud, võib artikli 8 lõikes 2 ette nähtud, riiki sisenemisel või riigist lahkumisel piiril tehtavate kontrollide ja piiriületuse enda puhul kasutada automaatset piirikontrollisüsteemi. Kui kasutatakse automaatset piirikontrollisüsteemi, tuleb isikute riiki sisenemisel ja riigist lahkumisel piiril korrapäraselt kindlaks teha, sealhulgas asjaomastes liidu ja riiklikes andmebaasides ja eelkõige Schengeni infosüsteemis päringuid tehes, et piiri ületav isik ei kujuta endast tõelist, vahetut ja piisavalt tõsist ohtu sisejulgeolekule, avalikule korrale, liikmesriikide rahvusvahelistele suhetele või rahvatervisele²⁴].

4. Isiku riiki sisenemisel ja riigist lahkumisel iseteenindussüsteemi abil piiril tehtud kontrolli tulemused tehakse kättesaadavaks piirivalveametnikule. See piirivalveametnik annab piiril tehtud kontrolli tulemusi arvesse võttes loa riiki siseneda või riigist lahkuda või suunab isiku piirivalveametniku juurde põhjalikuma kontrolli tegemiseks.

5. Isik suunatakse piirivalveametniku juurde järgmistel juhtudel:

- (a) kui üks lõikes 2 loetletud tingimustest ei ole täidetud;
- (b) kui artikli 8 lõikes 2 ette nähtud, riiki sisenemisel või riigist lahkumisel tehtud kontrollide tulemused seavad kahtluse alla isiku isikusamasuse või kui selle tulemusel selgub, et isik kujutab endast tõelist, vahetut ja piisavalt tõsist ohtu sisejulgeolekule, avalikule korrale, liikmesriigi rahvusvahelistele suhetele või rahvatervisele;
- (c) kahtluse korral.

6. Ilma et see piiraks lõike 4 kohaldamist, võib piiriületuste üle järelevalvet teostav piirivalveametnik suunata automaatset piirikontrollisüsteemi kasutavad isikud piirivalveametniku juurde ka muudel põhjustel.

7. Automaatsete piirikontrollisüsteemide kasutamise üle teostab järelevalvet piirivalveametnik, kelle ülesanne on kasutajaid jälgida ja avastada süsteemi sobimatu, petturlik või väärkasutamine.”

(5) Lisatakse artikkel 8b:

„Artikkel 8b

²⁴ Sama tingimus on sätestatud ettepanekus (COM(2015)670/2), millega muudetakse Schengeni piirieskirjade artiklit 7 (pärast kodifitseerimist käesolev artikkel 8), ja sellest saab vaba liikumise õigust omavate isikute kohustusliku kontrolli osa. Olenevalt vastuvõetud teksti lõplikust versioonist võib see lause ülearuseks/mitteasjakohaseks osutuda.

Automaatsete piirikontrollisüsteemide kasutamine elamisluba omavate kolmandate riikide kodanike puhul

1. Elamisluba omavad kolmandate riikide kodanikud saavad kasutada automaatseid piirikontrollisüsteeme, kui on täidetud järgmised kumulatiivsed tingimused:

- (a) piiriületusel esitataval reisidokumendil on elektrooniline andmekandja (kiip) ja kiibile salvestatud andmete autentsust kinnitatakse täielikku kehtivat sertifitseerimisahelat kasutades;
- (b) piiriületusel esitatava reisidokumendi kiibile on salvestatud näokujutis, mis on automaatse süsteemi kaudu õiguslikult ja tehniliselt kättesaadav, et kontrollida reisidokumendi omaniku isikusamasust kiibile salvestatud näokujutise ja tema tegeliku näokujutise võrdlemise teel;
- (c) piiriületusel esitataval elamisloal on elektrooniline andmekandja (kiip) ja kiibile salvestatud andmete autentsust kinnitatakse täielikku kehtivat sertifitseerimisahelat kasutades;
- (d) piiriületusel esitatava elamisloa kiibile on salvestatud näokujutis, mis on automaatse süsteemi kaudu tehniliselt kättesaadav, et kontrollida elamisloa omaniku isikusamasust kiibile salvestatud näokujutise ja tegeliku näokujutise võrdlemise teel.

2. Kui lõikes 1 sätestatud tingimused on täidetud, võib riiki sisenemisel ja riigist lahkumisel piiril tehtavate kontrollide ja piiriületuste puhul kasutada automaatset piirikontrollisüsteemi. Eelkõige:

- (a) kohaldatakse elamisluba omavate kolmandate riikide kodanike suhtes riiki sisenemisel artikli 8 lõikes 2 ja artikli 8 lõike 3 punkti a alapunktides i, ii, iv ja vi osutatud kontrolle piiril;
- (b) kohaldatakse elamisluba omavate kolmandate riikide kodanike suhtes riigist lahkumisel artikli 8 lõikes 2 ja artikli 8 lõike 3 punkti g alapunktides i, ii ja iii osutatud kontrolle piiril.

3. Isiku riiki sisenemisel ja riigist lahkumisel iseteenindussüsteemi abil piiril tehtud kontrolli tulemused tehakse kättesaadavaks piirivalveametnikule. See piirivalveametnik annab piiril tehtud kontrolli tulemusi arvesse võttes loa riiki siseneda või riigist lahkuda või suunab isiku piirivalveametniku juurde põhjalikuma kontrolli tegemiseks.

4. Isik suunatakse piirivalveametniku juurde järgmistel juhtudel:

- (a) kui üks või mitu lõikes 1 loetletud tingimustest ei ole täidetud;
- (b) kui lõikes 2 sätestatud, riiki sisenemisel või riigist lahkumisel tehtud kontrollide tulemused seavad kahtluse alla isiku isikusamasuse või kui selle tulemusel selgub, et isik kujutab endast ohtu sisejulgeolekule, avalikule korrale, liikmesriigi rahvusvahelistele suhetele või rahvatervisele;

- (c) kui lõikes 2 sätestatud, riiki sisenemisel või riigist lahkumisel tehtud kontrollide tulemusel selgub, et üks või mitu riiki sisenemise või riigist lahkumise tingimust ei ole täidetud;

- (d) kahtluse korral.

5. Ilma et see piiraks lõike 4 kohaldamist, võib piiriületuste üle järelevalvet tegev piirivalveametnik suunata automaatset piirikontrollisüsteemi kasutavad isikud piirivalveametniku juurde ka muudel põhjustel.

6. Automaatsete piirikontrollisüsteemide kasutamise üle teostab järelevalvet piirivalveametnik, kelle ülesanne on kasutajaid jälgida ja avastada süsteemi sobimatu, petturlik või väärkasutamine.”

- (6) Lisatakse artikkel 8c:

„Artikkel 8c

Iseteenindussüsteemide kasutamine andmete eelregistreerimiseks riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis

1. Isikud, kelle piiriületus tuleb artikli 6a kohaselt registreerida riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis, võivad kasutada iseteenindussüsteeme, et eelregistreerida oma isikliku toimiku andmed riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis, kui on täidetud järgmised kumulatiivsed tingimused:

- (a) piiriületusel esitataval reisidokumendil on elektrooniline andmekandja (kiip) ja kiibile salvestatud andmete autentsust kinnitatakse täielikku kehtivat sertifitseerimisahelat kasutades;
- (b) piiriületusel esitatava reisidokumendi kiibile on salvestatud näokujutis, mis on automaatse süsteemi kaudu õiguslikult ja tehniliselt kättesaadav, et kontrollida reisidokumendi omaniku isikusamasust kiibile salvestatud näokujutise ja tema tegeliku näokujutise võrdlemise teel.

2. Vastavalt lõikele 1 kontrollib iseteenindussüsteem, kas isik on riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis varem registreeritud, ja kolmanda riigi kodaniku isikusamasust vastavalt [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artikli 21 lõikele 2.

3. Kooskõlas [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artikli 21 lõikega 4 toimub tuvastamine iseteenindussüsteemi abil vastavalt [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artiklile 25 järgmistel juhtudel:

- (a) kui lõikes 2 osutatud kontrolli tulemusel selgub, et kolmanda riigi kodaniku andmeid ei ole riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreeritud;
- (b) kui kolmanda riigi kodaniku kontrollimine ebaõnnestub;
- (c) kui kolmanda riigi kodaniku isikusamasuse suhtes on kahtlusi.

Lisaks sellele kohaldatakse juhul, kui tuvastamine toimub riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi abil, kooskõlas [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artikli 21 lõikega 4 järgmisi sätteid:

- (a) nende kolmandate riikide kodanike puhul, kelle suhtes kohaldatakse välispiiride ületamisel viisanõuet, kontrollitakse juhul, kui VISis määruse (EÜ) nr 767/2008 artikli 18 lõikes 1 osutatud andmetega tehtud päringu tulemusel selgub, et isik on VISis registreeritud, isiku sõrmejälgi VISis olevate sõrmejälgedega võrdlemise teel vastavalt määruse (EÜ) nr 767/2008 artikli 18 lõikele 5. Kui isiku käesoleva artikli lõike 2 kohane kontrollimine ebaõnnestub, kasutavad piirivalveasutused määruse (EÜ) nr 767/2008 artikli 20 kohaseks tuvastamiseks VISi andmeid;
- (b) nende kolmandate riikide kodanike puhul, kelle suhtes ei kohaldata välispiiride ületamisel viisanõuet ja kelle andmeid ei leita [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artikli 25 kohase tuvastamise käigus riiki sisenemise ja riigist sisenemise süsteemist, tehakse VISis päringuid vastavalt määruse (EÜ) nr 767/2008 artiklile 19a.

4. Kui isiku andmed ei ole lõigete 2 ja 3 kohaselt riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreeritud, kohaldatakse järgmisi sätteid:

- (a) kolmandate riigi kodanikud, kelle suhtes kohaldatakse välispiiride ületamisel viisanõuet, eelregistreerivad iseteenindussüsteemi abil riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artikli 14 lõikes 1 loetletud andmed ja kolmandate riikide kodanikud, kelle suhtes ei kohaldata välispiiride ületamisel viisanõuet, eelregistreerivad iseteenindussüsteemi abil riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artikli 15 lõikes 1 loetletud andmed;
- (b) seejärel suunatakse isik piirivalveametniku juurde, kes:
 - (a) juhul, kui kõiki vajalikke andmeid ei olnud võimalik saada iseteeninduspunkti kaudu, eelregistreerib asjaomased andmed;
 - (b) kontrollib:
 - a) kas iseteenindussüsteemis kasutatud reisidokument vastab piirivalveametniku ees seisva isiku omanduses olevale;
 - b) kas asjaomase isiku tegelik näokujutis vastab iseteenindussüsteemi abil salvestatud näokujutisele;
 - c) ja nende isikute puhul, kellel ei ole määruse (EÜ) nr 539/2001 kohaselt nõutavat viisat, kas asjaomase isiku tegelikud sõrmejäljed vastavad iseteenindussüsteemi abil salvestatud sõrmejälgedele;
- (c) kui on tehtud riiki lubamise või sisenemise keelamise otsus, kinnitab isikliku toimiku riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis ning lisab [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artikli 14 lõikes 2, artikli 16 lõikes 1 või artikli 16 lõikes 3 ette nähtud andmed.

5. Kui isiku andmed registreeritakse lõigetes 2, 3 ja 4 sätestatud toimingute tulemusel riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis, kontrollib iseteenindussüsteem, kas mingeid [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artikli 14 lõikes 1 või artikli 15 lõikes 1 loetletud andmeid on vaja ajakohastada. Lisaks sellele, kui isiku andmed registreeritakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis, kuid kolmanda riigi kodanik kavatses esimest korda pärast isikliku toimiku loomist ületada selle liikmesriigi välispiiri, mille suhtes kohaldatakse määrust (EÜ) nr 767/2008, tehakse päring VISis, nagu on osutatud [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artikli 21 lõikes 5.

6. Kui lõike 5 kohase kontrollimise tulemusel ilmneb, et isikul on riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis juba toimik, kuid tema isiklikku toimikut tuleb ajakohastada, kohaldatakse järgmisi sätteid:

- (a) isik eelregistreerib ajakohastatud andmed iseteenindussüsteemi abil riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis;
- (b) isik suunatakse piirivalveametniku juurde. Piirivalveametnik kontrollib iseteenindussüsteemi abil eelregistreeritud ajakohastatud andmete nõuetekohasust ja ajakohastab isikliku toimiku pärast riiki lubamise või sisenemise keelamise otsust vastavalt [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artikli 13 lõikele 2.

7. Iseteenindussüsteemide kasutamist jälgib piirivalveametnik, kelle ülesanne on avastada süsteemi mis tahes sobimatu, petturlik või väärkasutamine.”

(7) Lisatakse artikkel 8d:

„Artikkel 8d

Iseteenindussüsteemide ja/või e-värvate kasutamine nende kolmandate riikide kodanike piiriületuseks, kelle piiriületus tuleb registreerida riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis

1. Isikutel, kelle piiriületus tuleb artikli 6a kohaselt registreerida riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis, võib lubada kasutada piiril tehtava kontrolli läbimiseks iseteenindussüsteemi, kui on täidetud järgmised kumulatiivsed tingimused:

- (a) piiriületusel esitataval reisidokumendil on elektrooniline andmekandja (kiip) ja kiibile salvestatud andmete autentsust kinnitatakse täielikku kehtivat sertifitseerimisahelat kasutades;
- (b) piiriületusel esitatava reisidokumendi kiibile on salvestatud näokujutis, mis on automaatse süsteemi kaudu õiguslikult ja tehniliselt kättesaadav, et kontrollida reisidokumendi omaniku isikusamasust kiibile salvestatud näokujutise ja tema tegeliku näokujutise võrdlemise teel;
- (c) isik on juba riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreeritud või eelregistreeritud.

2. Kui lõikes 1 sätestatud tingimused on täidetud, võib riiki sisenemisel ja riigist lahkumisel ette nähtud kontrolle, mis on sätestatud artikli 8 lõikes 2 ja artikli 8 lõike 3 punktis a ja b või

artikli 8 lõikes 2 ja artikli 8 lõike 3 punktides g ja h, teha iseteenindussüsteemi abil. Riigist lahkumisel automaatse piirikontrollisüsteemi abil piiril tehtav kontroll hõlmab artikli 8 lõike 3 punktis h sätestatud kontrolle.

3. Isiku riiki sisenemisel ja riigist lahkumisel iseteenindussüsteemi abil piiril tehtud kontrolli tulemused tehakse kättesaadavaks piirivalveametnikule. See piirivalveametnik annab piiril tehtud kontrolli tulemusi arvesse võttes loa riiki siseneda või riigist lahkuda või suunab isiku piirivalveametniku juurde.

4. Isik suunatakse piirivalveametniku juurde järgmistel juhtudel:

- (a) kui üks või mitu lõikes 1 loetletud tingimustest ei ole täidetud;
- (b) kui lõike 2 kohase riiki sisenemisel või riigist lahkumisel tehtud kontrolli tulemusel selgub, et üks või mitu riiki sisenemise või riigist lahkumise tingimust ei ole täidetud;
- (c) kui artikli 2 kohase riiki sisenemisel või riigist lahkumisel tehtud kontrolli tulemused seavad kahtluse alla isiku isikusamasuse või kui selle tulemusel selgub, et isik kujutab endast ohtu sisejulgeolekule, avalikule korrale, liikmesriigi rahvusvahelistele suhetele või rahvatervisele;
- (d) kahtluse korral;
- (e) kui e-väravad puuduvad.

5. Lisaks lõikes 4 osutatud juhtudele võib piiriületust jälgiv piirivalveametnik suunata iseteenindussüsteemi kasutavad isikud piirivalveametniku juurde ka muudel põhjustel.

6. Isikutel, kelle piiriületus tuleb artikli 6a lõike 1 kohaselt registreerida riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis ja kes kasutavad piiril tehtava kontrolli läbimiseks iseteenindussüsteemi, võib lubada kasutada e-väravat. E-värava kasutamise korral registreeritakse e-värava kaudu piiri ületamisel asjaomased riiki sisenemise ja riigist lahkumise andmed ning seotakse need asjaomase isikliku toimikuga vastavalt [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määrase] artiklile 13. Kui e-värav ei ole iseteenindussüsteemiga ühendatud, kontrollitakse kasutaja isikusamasust e-väravas, et teha kindlaks, kas e-väravat kasutab sama isik, kes kasutas iseteenindussüsteemi. Kontrollimisel kasutatakse vähemalt üht biomeetrilist tunnust.

7. Kui artikli 8d lõike 1 punktis a või b või neis mõlemas loetletud tingimused ei ole täidetud, võib osa riiki sisenemisel ja riigist lahkumisel piiril tehtavaid kontrolle, mis on ette nähtud artikli 8 lõike 3 punktides a ja b ning artikli 8 lõike 3 punktides g ja h, teha iseteenindussüsteemi abil. Kui iseteenindussüsteemi abil piiril tehtud kontrolli tulemused on piirivalveametnikule tehniliselt kättesaadavad ja juurdepääs neile on õiguslikult lubatud ning kui need tulemused on positiivsed, võib piirivalveametnik teha ainult neid artikli 8 lõike 3 punktide a ja b ning artikli 8 lõike 3 punktide g ja h kohaseid kontrolle, mida ei olnud võimalik teha iseteenindussüsteemi abil. Peale selle kontrollib piirivalveametnik, kas iseteenindussüsteemis kasutatud reisidokument vastab piirivalveametniku ees seisva isiku omanduses olevale.

8. Iseteenindussüsteemide ja e-väravate kasutamist jälgib piirivalveametnik, kelle ülesanne on avastada süsteemi või e-värava või nende mõlema mis tahes sobimatu, petturlik või väärkasutamine.”

(8) Lisatakse artikkel 8e:

„Artikkel 8e

Riiklikud lihtsustusprogrammid

1. Iga liikmesriik võib kehtestada vabatahtliku programmi, et artikli 2 lõikes 6 määratletud kolmandate riikide kodanikud või konkreetse kolmanda riigi kodanikud, kellel ei ole vaba liikumise õigust, saaksid liikmesriigi välispiiri ületamisel osa käesoleva artikli lõike 2 kohastest lihtsustustest.

2. Isikute riiki sisenemisel piiril tehtav põhjalik kontroll ei või erandina artikli 8 lõike 3 punktist a nende käesoleva artikli lõikes 1 osutatud kolmandate riikide kodanike puhul, kelle programmis osalemine on heaks kiidetud, sellise liikmesriigi välispiiri ületamise korral hõlmata artikli 8 lõike 3 punkti a alapunktides iv ja v osutatud aspektide kontrollimist, kui on täidetud järgmised tingimused:

- (a) liikmesriik teeb programmis osalemist taotlevate kolmandate riikide kodanike eelkontrolli;
- (b) punktis a osutatud eelkontrolli teevad määruse (EÜ) nr 767/2008 artikli 4 lõikes 3 osutatud viisa- või piirivalveasutused või siseriiklike õigusaktide kohaselt määratud ametiasutused, kes kontrollivad isikuid välispiiripunktides vastavalt käesolevale määrusele;
- (c) lõikes b osutatud asutused võimaldavad programmis osaleda ainult juhul, kui on täidetud järgmised miinimumtingimused:
 - i) taotleja vastab käesoleva määruse artikli 6 lõikes 1 sätestatud riiki sisenemise tingimustele;
 - ii) taotleja esitatud reisidokument, viisa ja/või elamisluba on kehtiv ega ole vale, võltsitud ega järeletehtud;
 - iii) taotleja tõendab vajadust või põhjendab kavatsust reisida sageli või regulaarselt;
 - iv) taotleja tõendab oma ausust ja usaldusväärsust, eelkõige – kui see on asjakohane – eelmiste piiratud territoriaalse kehtivusega viisade õiguspärasest kasutamist, oma majanduslikku olukorda päritoluriigis ja tegelikku kavatsust lahkuda liikmesriikide territooriumilt õigel ajal. [Riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artikli 23 kohaselt saavad käesoleva artikli punktis b osutatud asutused teha päringuid riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis, et teha kindlaks, et taotleja ei ole varem ületanud liikmesriikide territooriumil maksimaalset lubatud viibimise aega;
 - v) taotleja põhjendab kavandatavate viibimiste eesmärki ja tingimusi;
 - vi) taotlejal on piisavad elatusvahendid nii kavandatud viibimiste ajaks kui ka päritolu- või elukohariiki tagasipöördumiseks või ta saab selliseid vahendeid seaduslikul viisil omandada;

vii) taotleja kohta ei ole Schengeni infosüsteemi (SIS) sisestatud hoiatusteadet;

viii) taotlejat ei peeta isikuks, kes ohustaks mis tahes liikmesriigi avalikku korda, sisejulgeolekut, rahvatervist ega rahvusvahelisi suhteid, eelkõige juhul, kui tema kohta ei ole liikmesriikide riiklikesse andmebaasidesse sisestatud hoiatusteadet sisenemise keelamiseks samadel põhjustel;

- (d) programmis lubatakse osaleda kõige rohkem aasta;
- (e) liikmesriik hindab igal aastal uuesti iga sellise kolmanda riigi kodaniku olukorda, kellel võimaldatakse programmis osaleda, tagamaks, et taotleja vastab ajakohastatud teabe põhjal endiselt artikli 8e lõike 2 punktis c sätestatud tingimustele;
- (f) artikli 8 lõike 3 punktide a ja b kohased põhjalikud kontrollid isiku riiki sisenemisel ja riigist lahkumisel hõlmavad ka programmis osaleva kolmanda riigi kodaniku isikusamasuse ja kolmanda riigi programmis osalemise õiguse kontrollimist;
- (g) lõikes b osutatud asutused tühistavad kolmanda riigi kodaniku osalemise programmis viivitamatult:

i) kui selgub, et programmis osalemise tingimused ei olnud täidetud;

ii) kui selgub, et programmis osalemise tingimusi enam ei täideta.

Kontrollides, kas taotleja täidab punktides a, b ja c sätestatud tingimusi, pööratakse erilist tähelepanu hindamisele, kas taotleja puhul esineb ebaseadusliku sisserände oht või kas ta ohustab liikmesriigi (liikmesriikide) julgeolekut ning kas taotleja kavatseb lahkuda liikmesriigi (liikmesriikide) territooriumilt lubatud viibimise ajal.

Kavandatud viibimiste ajaks ette nähtud elatusvahendeid hinnatakse vastavalt viibimise (viibimiste) kestusele ja eesmärgile (eesmärkidele) ning asjaomases liikmesriigis või asjaomastes liikmesriikides kehtivate säästumajutuse keskmiste toitulustus- ja majutushindade alusel, võttes aluseks liikmesriikide poolt artikli 39 lõike 1 punkti c kohaselt kindlaks määratud võrdlussummad. Piisavate elatusvahendite olemasolu võib tõendada ka tõenditega ülalpidamise või eramajutuse või nende mõlema kohta.

Taotluse läbivaatamine põhineb eelkõige esitatud dokumentide autentsusel ja usaldusväärsusel ning taotleja avalduste õigsusel ja usaldusväärsusel. Juhul kui taotluse läbivaatamise eest vastutaval liikmesriigil on mis tahes kahtlusi taotleja, tema esitatud ütluste või tõendavate dokumentide suhtes, võib kõnealune liikmesriik enne taotluse kohta otsuse tegemist konsulteerida teiste liikmesriikidega.

4. Kaks või enam liikmesriiki, kes on kehtestanud käesoleva artikli kohase riikliku programmi, võivad sõlmida omavahel kokkuleppe, et isikud, kelle suhtes kohaldatakse ühte riiklikku programmi, saaksid osa ka teiste riiklike programmidega pakutavatest lihtsustustest. Kokkuleppe koopia edastatakse komisjonile ühe kuu jooksul pärast kokkuleppe sõlmimist.

5. Komisjon edastab Euroopa Parlamendile ja nõukogule enne käesoleva artikli kohaldamise kolmanda aasta lõppu hinnangu selle rakendamise kohta. Euroopa Parlament või nõukogu

võib selle hinnangu põhjal kutsuda komisjoni üles tegema ettepanekut sagedastele ja eelkontrolli läbinud kolmandate riikide reisijatele ette nähtud liidu programmi loomise kohta.”

(9) Artiklit 9 muudetakse järgmiselt:

a) Lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. Isegi leevendatud kontrollide korral sisestab piirivalveametnik vastavalt artiklile 6a andmed riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi. Juhul kui andmeid ei ole võimalik sisestada elektrooniliste vahendite abil, tehakse seda käsitsi.”

b) Lisatakse lõige 3a:

„3a. Kui andmeid on tehniliselt võimatu riiki sisenemise ja riigist lahkumise kesksüsteemi sisestada või kui riiki sisenemise ja riigist lahkumise kesksüsteemis tekib viga, kohaldatakse järgmisi sätteid:

i) erandina käesoleva määruse artiklist 6a salvestatakse [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artiklites 14, 15, 16, 17 ja 18 osutatud andmed ajutiselt [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artiklis 6 osutatud ühtses riiklikus liideses. Kui see ei ole võimalik, salvestatakse andmed ajutiselt kohapeal. Mõlemal juhul sisestatakse andmed riiki sisenemise ja riigist lahkumise kesksüsteemi niipea, kui tehniline probleem või viga on kõrvaldatud. Liikmesriik võtab asjakohased meetmed ja kasutab vajalikku infrastruktuuri, seadmeid ja ressursse, et tagada sellise ajutise kohapealse salvestamise võimalus mis tahes ajal ja oma mis tahes piiripunktis;

ii) erandina artikli 8 lõike 3 punkti a alapunktist iii ja punkti g alapunktist iv kontrollitakse artikli 6 lõike 1 punktis b osutatud viisat [või ringreisiviisat] omavate kolmandate riikide kodanike isikusamasust määruse (EÜ) nr 767/2008 artikli 18 kohaselt otse VISis päringut tehes, kui see on tehniliselt võimalik.”

(10) Artiklile 10 lisatakse lõige 3a:

„3a. Kui liikmesriik otsustab kasutada automaatseid piirikontrollisüsteeme, e-väravaid või iseteenindussüsteeme või neid mõlemaid, kasutab ta asjaomaste ridade tähistamiseks III lisa D-osas ettenähtud viitasid.”

(11) Artikkel 11 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 11

Templite loomine reisidokumentidesse

1. Kui see on siseriiklikus õiguses sõnaselgelt sätestatud, võib liikmesriik lüüa selle liikmesriigi väljastatud elamisloaga kolmandate riikide kodanike reisidokumenti riiki sisenemisel ja riigist lahkumisel templi.

2. Templite loomise praktiline kord on sätestatud IV lisas.”

(12) Artikkel 12 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 12

Viibimise kestusega seotud tingimuste täitmise eeldamine

1. Ilma et see piiraks artikli 12a kohaldamist, võivad pädevad asutused juhul, kui liikmesriigi territooriumil viibiv kolmanda riigi kodanik ei ole riiki sisenemise või riigist lahkumise süsteemis registreeritud või kui tema riiki sisenemise ja riigist lahkumise andmetes ei ole märgitud lubatud viibimise aja lõppkuupäeva järgset riigist lahkumise kuupäeva, eeldada, et isik ei täida või enam ei täida liikmesriikide territooriumil viibimise kestusega seotud tingimusi.

2. Seda eeldust ei kohaldata sellise kolmanda riigi kodaniku suhtes, kes suudab mis tahes usaldusväärsete vahenditega tõendada, et ta omab liidu õiguse alusel vaba liikumise õigust või et tal on elamisloa või pikaajaline viisa. Vajaduse korral kohaldatakse [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artiklit 32.

3. Lõikes 1 esitatud eelduse võib ümber lükata, kui isik tõendab mis tahes usaldusväärsete vahenditega, nagu reisipiletite või tõendiga oma viibimise kohta väljaspool liikmesriigi territooriumi või eelmise elamisloa või pikaajalise viisa aegumise kuupäeva kohta, et ta on täitnud lühiajalise liikmesriikide territooriumil viibimise kestust käsitlevaid nõudeid.

Sellisel juhul kohaldavad pädevad asutused [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artiklis 18 sätestatud korda.

4. Juhul kui lõikes 1 osutatud eeldust ümber ei lükata, võivad pädevad asutused kolmanda riigi kodaniku asjaomase liikmesriigi territooriumilt välja saata.

Kolmanda riigi kodaniku, kes väidab, et ta omab liidu õiguse alusel vaba liikumise õigust, võivad asjaomase liikmesriigi territooriumilt välja saata ainult pädevad piirivalve- ja sisserändeasutused vastavalt direktiivile 2004/38/EÜ.”

(13) Lisatakse artikkel 12a:

„Artikkel 12a

Üleminekuperiood ja -meetmed

1. Kuue kuu jooksul pärast riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutuselevõttu võtavad pädevad piirivalveasutused selleks, et teha isiku riiki sisenemisel kindlaks, et ta ei ole ületanud ühekordse või kahekordse viisaga lubatud sisenemiste arvu, ning isiku riiki sisenemisel ja riigist lahkumisel, et lühiajaliseks viibimiseks sisenenud isik ei ole ületanud maksimaalset lubatud viibimise aega, arvesse liikmesriikide territooriumil viibimisi riiki sisenemisele või riigist lahkumisele eelnenud 180 päeva jooksul, kontrollides peale riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreeritud riiki sisenemise ja riigist lahkumise andmete ka reisidokumentidesse löödud templeid.

2. Kui isik on sisenenud liikmesriikide territooriumile ega ole sealt enne riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutuselevõttu veel lahkunud, luuakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis tema kohta isiklik toimik ja selle sisenemise kuupäev sisestatakse isiku riigist lahkumisel [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artikli 14 lõike 2 kohaselt riiki sisenemise ja riigist lahkumise andmetesse. Selle sätte kohaldamine ei piirdu lõikes 1 osutatud riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutuselevõtu järgse kuue kuuga. Sisenemistempli kuupäeva ning riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemis registreeritud kuupäeva lahknevuse korral arvestatakse asjaomast templit.”

(14) Artiklit 14 muudetakse järgmiselt:

(a) lõikesse 2 lisatakse kolmas lõik:

„Andmed nende kolmandate riikide kodanike kohta, kellele on keeldutud andmast lühiajalise riigis viibimise luba [või ringreisiviisat], sisestatakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi vastavalt käesoleva määruse artikli 6a lõikele 2 ning [riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi loomise määruse] artiklile 16.”

(b) lõike 3 kolmas lõik asendatakse järgmisega:

„Kui edasikaebuse suhtes otsustatakse, et sisenemiskeelu otsus ei olnud põhjendatud, on asjaomasel kolmanda riigi kodanikul õigus sellele, et sisenemiskeelu kehtestanud liikmesriik korrigeerib riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi sisestatud andmeid või kehtetuks tunnistatud sisenemistemplit või mõlemat ning mis tahes muud kehtetuks tunnistamist või lisamist, ilma et see piiraks siseriikliku õigusega ettenähtud kompensatsiooni kohaldamist.”

(15) III, IV ja V lisa muudetakse vastavalt käesoleva määruse lisale.

(16) VIII lisa jäetakse välja.

Artikkel 2

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist.

Seda kohaldatakse alates riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi kasutuselevõtu kuupäevast, mille määrab kindlaks komisjon vastavalt [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse nr XXX (millega luuakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem Euroopa Liidu liikmesriikide välispiire ületavate kolmandate riikide kodanike riiki sisenemise ja riigist lahkumise ning sisenemiskeelu andmete registreerimiseks ning määratakse kindlaks riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemile õiguskaitse eesmärgil juurdepääsu andmise tingimused)] artiklile 60.

Käesolev määrus on aluslepingute kohaselt tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

*Euroopa Parlamendi nimel
president*

*Nõukogu nimel
eesistuja*